

De religie van goede werken

Vrijdag choetba door Dr Zahid Aziz, voor de Lahore Ahmadiyya UK, 26 augustus 2022

- 1 Heeft u degene gezien die de religie ontkent?
- 2 Dat is degene die de wees hardvochtig behandelt.
- 3 En die niet aanspoort tot het voeden van de behoeftigen.
- 4 Dus wee de biddenden.
- 5 Die onachtzaam zijn in hun gebed!
- 6 Die (goed)doen om gezien te worden.
- 7 En die nalaten te daden van goedheid te plegen!

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِسْلَامِ
فَإِنَّكَ الَّذِي يُدْعَى الْيَتِيمَ
وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَتِيمِ
فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ
الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ
الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ
وَيَسْتَعُونَ الْمَاعُونَ

Dit is een van de vroegste openbaringen aan de profeet Mohammed (v.z.m.h.), die tot hem kwam kort nadat hij was aangesteld als boodschapper van Allah. Het is een bekend kort hoofdstuk van de heilige koran. Het valt op dat de vroegste openbaringen in de koran de nadruk leggen op het goed doen aan de behoeftigen en de armen. Het eerste vers vraagt aan de Profeet, of aan degene die dit vers leest, wie is volgens u een ontkenner van de religie of de *dīn*? Maar de *dīn* of de religie van de islam, zoals wij die nu kennen, was toen nog niet geopenbaard. Er was geen *azān*, of oproep tot gebed, geen vastgesteld vijfmaal daags gebed zoals later werd ingesteld, geen vasten in de maand Ramadan, geen zakāt, geen ḥadj zoals die later werd ingesteld, noch was er iets *ḥalāl* of *ḥarām* verklaard. Vandaag de dag zou men iemand die een van deze zaken ontkent, beschouwen als iemand die de *dīn* ontkent. Maar op dat moment, toen deze *sōerah* werd geopenbaard, was de enige religie zoals die aan moslims was onderwezen het geloof in Eén God zonder enige deelgenoot, het aanbidden van Hem alleen en het geloof in de profeet Mohammed als boodschapper. Afgezien van deze primaire geloofspunten, wat zou iemand in die tijd kunnen ontkennen wat van hem een ontkenner van de religie zou kunnen maken?

Dit korte hoofdstuk gaat over een *dīn* of religie die al bestond voordat het grootste deel van het gehele bouwwerk dat de islam definieert aan de wereld was geopenbaard. En dat is de religie van het helpen van hen die hulpbehoevend zijn. Als je dat niet doet, ontken en verwerp je de religie. De koran zegt hier met zoveel woorden: welke godsdienst Allah in de jaren die gaan komen door middel van Zijn boodschapper ook zal instellen, iedere persoon die op een hardvochtige manier met wezen omgaat of ervan afziet de behoeftigen te voeden en anderen aan te sporen de behoeftigen te voeden, zo'n persoon heeft die religie al ontkend. Als jullie je op die manier willen gedragen, dan heeft het geen zin om jullie de verdere bijzonderheden van de godsdienst bij te brengen. Dit punt wordt in de volgende verzen naar voren gebracht. Er wordt ons gezegd dat de biddenden tegenspoed en een slechte afloop zullen meemaken (dit is

de betekenis van “wee” voor hen) als zij geen aandacht schenken aan hun gebeden en die achteloos verrichten. Al het goede dat zij doen, doen zij alleen maar om te laten zien dat zij goed doen, en zij verzuimen om zelfs maar kleine, alledaagse en onbeduidende daden van vriendelijkheid voor anderen te verrichten.

Zoals ik al zei, zelfs voordat het gebed in de islam werd ingesteld, met vastgestelde woorden en bewegingen en gebedstijden, werd aan de mensen verteld dat hun gebeden nutteloos zijn als ze er niets van opsteken over het helpen van anderen. En ook al verrichten ze ogenschijnlijk goede daden, of het nu gebed of liefdadigheid is, het zijn eigenlijk egoïstische daden, die ze doen om goed voor de dag te komen in de ogen van anderen. Ze verrichten niet de kleine, gemakkelijk uit te voeren daden van goedheid. Dit kan zijn omdat zulke daden instinctief en van nature worden gedaan, zonder enige planning vooraf, hoewel het niet in hun aard zit om zoiets te doen. Het kan ook zijn omdat ze door zulke minieme daden geen roem of bekendheid op de wereld krijgen, omdat ze niet kunnen beweren iets heel groots gedaan te hebben door, bijvoorbeeld, je buurman een kopje suiker te lenen.

De goede daden die hier worden genoemd, maken allemaal deel uit van de menselijke aard en natuur. We zien dus dat mensen over de hele wereld graag zulke daden willen verrichten. We zien ook dat hoe meer kennis, educatie en verlichting zich verspreiden, hoe meer mensen en samenlevingen zich beginnen te bekommeren om de armen en behoeftigen. Hier in het Verenigd Koninkrijk werden in de 19e eeuw wezen, achtergelaten kinderen en armen heel slecht behandeld. Je kunt hierover lezen in romans uit die tijd, zoals het verhaal van Oliver Twist. Kinderen die niemand hadden om voor hen te zorgen, werden naar inrichtingen gestuurd die werkhuzen werden genoemd en nog voor hun tienerjaren werden ze aan het werk gezet. Toen begonnen bezorgde individuen deze vormen van misstanden en onrechtvaardigheid te erkennen. Er werden liefdadigheidsorganisaties opgericht om hen te helpen. Later besepte de samenleving dat deze hulp niet als liefdadigheid moest worden verleend, maar als een recht van deze mensen dat de overheid hen moest geven. Dit recht wordt ook genoemd in een vroege openbaring in de koran. In hoofdstuk 51, *sōerah Al-Zāriyāt* (De Verspreiders), wordt gezegd dat de rechtschapenen diegenen zijn die, in de eerste plaats, doen wat goed is voor anderen. Hun volgende kwaliteit die genoemd wordt, is dat zij ‘s nachts en in de ochtend bidden. Vervolgens staat er:

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝

“En in hun bezittingen is er een recht (*ḥaqq*, d.w.z. een rechtmatig aandeel) voor degenen die om hulp vragen en degenen die verstoken zijn.” (51:19).

In een andere vroege openbaring worden dezelfde woorden gebruikt, maar in plaats van gewoon “een recht” staat er “een bekend recht” (70:24), *ḥaqq-oen ma ‘lōem*. Met andere woorden, het is een recht dat in de wet of grondwet moet zijn vastgelegd. Natuurlijk moeten we ons realiseren

dat wanneer een staatsinstelling hulp aan armen en behoeftigen biedt, dit het individu absoluut niet ontslaat van de taak om zelf, vrijwillig, deze plicht te vervullen aan degenen van wie hij weet dat ze behoeftig zijn. Sterker nog, een individu kan geen morele vooruitgang boeken als hij of zij de dringende behoeften van anderen niet plaats boven zijn eigen persoonlijke verlangens.

Er is een andere *sōerah* in de koran, *Al-Balad* (hoofdstuk 90, De Stad), dat een openbaring is uit de tijd dat de profeet Mohammed net aan zijn missie was begonnen. Dit hoofdstuk legt de nadruk op de noodzaak om de verdrukten en de armen te helpen. Er staat eerst:

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ۙ^٨
 وَ لِسَانًا وَ شَفَتَيْنِ ۙ^٩
 وَ هَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ۙ^{١٠}

“Hebben Wij hem (iedere mens) niet twee ogen, en een tong en twee lippen gegeven? En hem (niet) de twee onderscheiden wegen gewezen?” (90: 8-10).

Met de “twee onderscheiden wegen” worden de goede en verkeerde wegen bedoeld die duidelijk zichtbaar zijn voor de mens. Met zijn ogen kan een mens lezen en informatie inwinnen. Hij kan ook zien wat er in de wereld gebeurt en het goede en slechte gedrag van mensen om hem heen. Dan heeft hij een tong en lippen. Hiermee kan hij vragen stellen om meer informatie en duidelijkheid te krijgen als hij iets niet goed begrijpt. Hij kan ook bijdragen aan kennis en deze aan mensen onderwijzen. Behalve deze vermogens, van leren en onderwijzen, die Allah aan de mens heeft gegeven, heeft Hij ook openbaring gezonden die hem enerzijds de weg van zelfvernietiging toont en anderzijds de weg van zelfontplooiing. De volgende verzen noemen de weg van zelfontplooiing de “opwaartse weg”. Ze zeggen:

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ۙ^{١١}
 وَ مَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ۙ^{١٢}
 فَكُّ رَقَبَةٍ ۙ^{١٣}
 أَوْ إِطْعَمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ۙ^{١٤}
 يَتَّبِعُنَا ذَا مَقْرَبَةٍ ۙ^{١٥}
 أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۙ^{١٦}

“Maar hij gaat de opwaartse weg niet op. En wat zal u doen begrijpen wat de opwaartse weg is? (Het is) het bevrijden van een slaaf. Of het voeden op een dag van honger, van een wees (die) verwant is. Of de arme die in het stof ligt.” (90:11-16).

Voordat het geloof in welke religieuze leer dan ook of welke religieuze praktijk dan ook wordt genoemd, wordt ook hier verteld, net als in hoofdstuk 107, dat de mens eerst de opwaartse weg moet beklimmen om het leed van anderen te verlichten. Het volgende vers zegt:

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَ تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

“Dan behoort hij tot hen die geloven en elkaar aansporen tot geduld en elkaar aansporen tot barmhartigheid.” (90:17).

Het is dus na iemands verrichtingen om de behoeftigen te helpen dat iemand tot de gelovigen gerekend kan worden en tot de groep van gelovigen kan behoren. Het is erg jammer dat moslimnaties ver achter zijn gebleven bij de niet-moslimnaties van deze moderne tijd als het gaat om deze daden van het bevrijden van slaven en het voeden en ondersteunen van de armen in letterlijke zin. Hierdoor voldoen moslimnaties niet aan de criteria van gelovigen zoals in dit hoofdstuk van de koran wordt gegeven.

We moeten ook eraan denken dat met het “bevrijden van een slaaf” niet alleen de letterlijke betekenis wordt bedoeld in vrijheid stellen van een persoon die het bezit is van iemand anders. Het betekent ook het bevrijden van mensen uit de greep van onderdrukkers zoals geldschietters of andere mensen die zich schuldig maken aan misbruik. Het heeft ook betrekking op het bevrijden van mensen uit mentale slavernij of uit slavernij aan verkeerde gewoonten. Maar het houdt ook in dat je jezelf bevrijdt van slavernij aan je aardse en egoïstische verlangens.

Een wees voeden kan ook betekenen dat je onderwijs en kennis verschaft aan hen die dat ontberen en dat je zo hun hersenen en gedachten voedt met intellectueel en spiritueel voedsel. Nogmaals, het hoeft niet om andere mensen te gaan, maar u kunt ook zelf die wees zijn die verstoken is van kennis.

De arme die in het stof ligt kan iemand zijn die te zwak is om overeind te klimmen uit het lage, wereldse leven dat hij leidt, omdat hij geen kennis of krachtig karakter heeft. Ook dat kan niet alleen voor iemand anders gelden, maar ook voor uzelf.

Een aantal verzen eerder zegt dit hoofdstuk *Al-Balad* dat er een tijd zal komen dat iemand zal zeggen:

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾

“Ik heb veel rijkdom verspild.” (90:6).

Dat zal het geval zijn als hij de neerwaartse weg had gevolgd. Als hij niets van zijn rijkdom had besteed aan het wegnemen van de zorgen van anderen, of om zichzelf te verbeteren. Volgens de profeet Mohammed vallen rijkdom en kennis in dezelfde categorie wat betreft hun nut en bruikbaarheid. Er is een bekende *hadīth* dat zegt je niet jaloers mag zijn behalve in twee gevallen: dat je jaloers bent op iemand “aan wie Allah rijkdom heeft gegeven en de mogelijkheid om het uit te geven op de weg van de waarheid,” en “aan wie Allah kennis heeft

gegeven en hij oordeelt ernaar en onderwijst het,” (Boechari, *ḥadīth* 73). Let op het woord “en” hier. Verspilling van rijkdom zoals genoemd in dit hoofdstuk is dus ook verspilling van kennis. Je kunt kennis verspillen door er niet naar te handelen, het niet aan anderen te onderwijzen of het te misbruiken voor je eigen egoïstische verlangens in plaats van anderen te helpen.

Aan het begin van dit hoofdstuk *Al-Balad* brengt Allah een eed naar voren met het vers:

وَإِلَىٰ مَا وَكَّلْنَا

“Bij de verwekker en hij die hij heeft verwekt!” - *wa wālid-in wa mā walad* (90:3)

In wat moderner Nederlands is dit: “Bij de vader en het nageslacht dat hij heeft voortbracht!” Met andere woorden: kijk naar de vader en het kind dat hij heeft voortgebracht! In het algemeen wordt gezegd dat met “vader” de profeet Abraham wordt bedoeld en met zijn “nageslacht” de profeet Mohammed. Maar aangezien er later sprake is van het bevrijden van slaven en het voeden van de wezen die verwant zijn en de armen, zou met “de vader” ook de gelovige bedoeld kunnen worden die de misdeelden uit hun nood helpt. Met “nageslacht” zou dan de mensen bedoeld kunnen worden die hij op die manier helpt. Dus tegen een gelovige wordt gezegd om als een vader te worden voor deze behoeftige mensen en hen een nieuw leven te geven, dus in zekere zin hen geboren te laten worden.

Moge Allah ons in staat stellen om de religie en de *dīn* van het goed doen aan andere mensen te volgen. – *Āmīn*.

Gepubliceerd door: IslamLab

Vertaald door: Reza Ghaforkhan